

EL

MAGAZÍN

Núm. 349

Divendres, 4 d'octubre de 2024

ECONOMIA ■

La reducció de la jornada laboral, una negociació més apriorística que empírica

PANTALLES ■

La nova mascota de Sony s'uneix a la cursa del GOTY

ALBERT LLIMÓS

MANUEL SZAPIRO

“Cal aportar solucions locals a reptes globals”

ENTREVISTA

MANUEL SZAPIRO

“El plurilingüisme és un dels valors cardinals de la Unió Europea”

Manuel Szapiro (Suresnes (França), 1973) va ser nomenat director de la representació regional de la Comissió Europea a Barcelona el 2021. Abans d'això, va ser membre del gabinet del vicepresident de la Comissió Europea, Maros Sefcovic, a càrrec d'Afers Interinstitucionals i Prospectiva Estratègica. Durant més de 20 anys, ha treballat en institucions de la Unió Europea. Especialment, en els camps de la formulació de polítiques, la diplomàcia i les finances. Aquest setembre va ser al Ripollès, on va visitar el Consell Comarcal i l'Ajuntament de Campdevàrol coincidint amb el Dia Europeu de les Llengües.

**Text: Isaac Muntadas
Fotografia: Albert Llimós**

Quines són les funcions de la representació a Barcelona que vostè dirigeix?

Aquí a Barcelona tenim el que es coneix com una representació regional de la Comissió Europea. Només hi ha quatre estats membres que tenen una doble representació, a banda de l'establerta a la capital del país. En aquest cas, n'hi hauria una Madrid i l'altra, a Barcelona. Tenim una funció triple. El primer objectiu és trepitjar el territori com hem vingut a fer al Ripollès. Volem escoltar quines són les prioritats i les inquietuds de la gent. Això ens deriva al segon objectiu, que és donar veu als ajuntaments, als ciutadans, a les empreses o als beneficiaris de projectes europeus. Les propostes que ens fan les traslladem a Brussel·les i això permet que es canviïn o ajustin algunes prioritats. Per exemple, hem fet molta sensibilització sobre el tema de la sequera a Catalunya, de l'habitatge, el tema del turisme sostenible. Tot plegat s'ha traslladat, perquè han de ser les prioritats per a la nova Comissió Europea que començarà al novembre o al desembre. El tercer objectiu és donar visibilitat i suport a projectes amb impacte al territori com el Pyrfer (l'acrònim de Pirineus de Ferro), projectes transfronterers com l'Interreg i altres que són de valorització del patrimoni material dels paisatges rurals de muntanya com els que tenim aquí. És interessant que Brussel·les i la resta d'Europa s'adonin del que es pot fer

amb fons europeus.

El 9 de juny d'enguany es van celebrar eleccions al Parlament Europeu. Sempre fa la sensació que pels ciutadans són les menys importants. Per què hi ha aquesta percepció?

Aquesta percepció ja no és tan aguda com era en el passat, en què vam tenir menys participació. I no parlo d'un episodi molt precís com van ser les penúltimes eleccions a Espanya, perquè era una combinació de tres comicis: Estatals, Autonòmiques i Europees. En general, va augmentant. En anglès, fa 20 anys, se les anomenava *the second class elections* (com unes eleccions de segona fila), però ara ja no és el cas. Si mires tant la percepció com la confiança dels europeus en general i dels catalans en particular, és més alta pel que fa a les institucions europees que no pas amb les institucions nacionals.

Quina ha de ser l'estratègia de comunicació per fer arribar el missatge de la Unió Europea en àmbits més rurals?

Crec que no s'ha de fer arribar. Honestament, si la lògica és fer arribar una comunicació des de Brussel·les al poble, ja ho tenim tot perdut. Com deia abans, s'ha de partir de les prioritats, les inquietuds i les preocupacions de la gent d'aquí. L'habitatge, el desdoblament, la bretxa digital, el turisme sostenible... Tot això són coses on podem ajudar. Es tracta primer d'ajudar i després podem comunicar sobre allò que hem fet per ajudar. El punt de partida és la gent d'aquí. Europa no són les institucions, són les persones. Els

“Tenim sondejos recents que diuen que una mica més del 70% de la població catalana veu la pertinença a la Unió Europea com una cosa positiva i va en augment”

llant moltíssim tot el tema de l'educació mediàtica per ajudar els joves a desenvolupar un esperit crític quan entren a les xarxes socials o consumeixen mitjans de comunicació, ja que no necessàriament tenen les eines per poder filtrar, escollir i participar-hi com a ciutadans actius. També tenim uns premis de Batxillerat sobre la Unió Europea. Encara hem de fer molt pel que fa a la transmissió intergeneracional, ja que una part dels joves i la gent gran no es comuniquen.

A Catalunya i a les nostres comarques han arribat els fons europeus Next Generation. Tothom en parla, però que són i per a què serveixen?

Són fons que han nascut de la situació que vam viure el 2020 amb l'aparició de la covid-19. Aquesta malaltia ha fet que Europa hagi de protegir els seus ciutadans, no només amb l'administració de vacunes, sinó també evitant la recessió econòmica i teixint unes mesures de recuperació. Espanya és un dels països que més se n'ha beneficiat i han arribat 47.000 milions d'euros des d'Europa. Per exemple, per al Ripollès s'han assignat 19 milions d'euros que han servit per ajudar el Consell Comarcal amb una injecció d'uns 7 milions d'euros per un pla de sostenibilitat turística que està totalment alineat amb la carta europea de turisme. També han rebut diners alguns ajuntaments com el de Campdevàrol o Sant Joan de les Abadesses i empreses alimentàries com Noel o de transport, com la Teisa. La idea és poder ajudar tots els sectors de l'economia. Tenim projectes socials importants de formació de joves i per ajudar al seu arrelament al territori o temes d'economia circular. També cal dir que Sant Joan ha fet una feina bastant important i ja compleix l'objectiu de reciclatge de residus d'almenys un 55% per al 2025. Són els exemples que m'interessa donar a Brussel·les, perquè hi hagi aquest canal de transmissió d'allò que passa al territori i el que hauríem de saber i canviar a nivell de decisió.

Són uns fons que tenen uns terminis molt acotats, però es dona per descomptat que hi haurà pròrrogues...

És el que s'està parlant i, de fet, ja s'han atorgat pròrrogues, per exemple, pel pla de sostenibilitat turística del Ripollès que et deia. Però de moment es mira cas per cas. Tenim un pla de simplificació de la burocràcia que volem posar en marxa, que també ha de mirar els justificants que acreditin que l'obra o l'acció avanci.

I anant al tema de la llengua catalana, Junts va pactar amb el PSOE que per investir Pedro Sánchez calia que el català fos reconegut com una llengua oficial de la Unió Europea. Ho ha de ser?

Nosaltres promovem sempre el multilingüisme i no se li haurà escapat que li estic parlant en català, tot i que jo no soc nadiu de Catalunya, sinó d'adopció. El plurilingüisme està reconegut en el tractat i és un dels valors cardinals de la Unió Europea. Havent dit això, tenim 24 llengües oficials a la Unió Europea i el català, de moment, no en forma part.

Sí que és veritat que el govern espanyol ha donat una empenta perquè el català, l'èuscar i el gallec es converteixin en llengües oficials. Per simplificar-ho, es necessiten dues coses per fer-ho possible: una proposta d'un estat membre, que en aquest cas és Espanya, i la unanimitat de la resta dels estats membres. Tot això es treballa al Consell de Ministres. Des de la representació de la Comissió Europea a Barcelona sí que podem seguir comunicant en català i castellà com hem estat fent fins ara.

Hi ha idiomes oficials amb menys parlants que el català com el finès o el danès.

Forma part de l'argumentació que ha donat el govern espanyol als altres estats membres perquè el català pugui ser una llengua oficial a la Unió Europea.

La configuració del Parlament Europeu es podria considerar més euroescèptica que mai amb l'auge dels Reformistes Europeus o d'Identitat i Democràcia. Com es canvia aquesta percepció?

Com deia abans, es fa canviar estant al territori. És un problema d'aportar solucions locals a reptes globals. I si aportem les solucions, els populistes ja no tindran tant suport de la població. Però per aportar-les, hem de treballar tots plegats. A escala europea, estatal, catalana i dels municipis. Estic convençut que una Europa dels projectes que permeten fer la transició ecològica i digital, treballar la bretxa digital, fer la transició inclusiva i integradora que volem, és el camí a seguir i que cal intensificar per lluitar contra els populismes.

Catalunya sempre s'ha distingit pel seu europeisme. Ho continua essent o s'ha tornat més euroescèptica com passa una mica a tot arreu?

Catalunya continua essent un país molt europeista. Tenim sondejos recents que diuen que una mica més del 70% de la població catalana veu la pertinença a la Unió Europea com una cosa positiva i va en augment. Hi ha un altre sondeig que parla d'un 60% de la població catalana que té confiança en la Unió Europea. I aquest índex va molt més enllà de la confiança que tenen cap a les institucions estatals. Són molts factors que fan que creixi. S'ha vist amb la covid-19, la postcovid o amb la guerra d'Ucraïna, que estem intentant posar en marxa, amb l'ajuda de tots, una Europa que protegeix la seva població. I això és inevitable si volem apropar Europa als ciutadans i que tinguin veu en les decisions europees. No era la mateixa percepció que quan vam tenir la crisi econòmica i financera del 2008-2009. Si compares aquells anys i ara, Catalunya és més europeista.

Sobre la transició verda, s'ha de fer sí o sí perquè la Unió Europea mantingui la competitivitat?

No només per això. És una bona raó, perquè necessitem que sigui un factor de competitivitat europea, però com dirien molts líders del món, no tenim un planeta B. No hi ha una altra oportunitat.

Ens afegeix competitivitat o ens la resta davant els Estats Units i la Xina?

Jo crec que la nostra competitivitat té molt a veure amb el nostre model productiu. Un model que, definitivament, no és el de la Xina. És un model social, mediambiental i de competitivitat ben específic i, per tant, molt diferent. Al final, hem de cooperar amb els Estats Units, perquè són un soci molt important i, de fet, ja ho estem fent en molts àmbits. Pel que fa a la competitivitat, tenim el nostre model i podem avançar molt lluny amb aquest model de producció.

És difícil acordar una transició verda decidida amb les diferents sensibilitats que té cada país?

És un repte, però com qualsevol cosa que fem a escala europea. Estem units en la diversitat i aquesta característica fa que no tothom estigui al mateix nivell de desenvolupament o tinguin els mateixos objectius. Però com en la competitivitat, en la bretxa digital, en la inclusivitat o pel diàleg social, s'ha de posar tots els estats membres i els actors de la societat civil a la taula per arribar a un compromís, que també forma part del nostre model democràtic.

“Cal aportar solucions locals a reptes globals. I si aportem les solucions, els populistes ja no tindran tant suport de la població”

ciutadans tenen coses que interessin a les institucions per millorar Europa i fer-la més sostenible, pròspera, inclusiva i que treballi per als joves.

Cal començar per les escoles?

Amb el meu equip mirem què podem fer millor amb els joves. Estem treballant amb associacions com la JEF (Joves Europeus Federalistes) o a les escoles a tots els nivells. Per exemple, tenim un conte meravellós pensat per a nens d'entre 5 i 11 anys perquè puguin entendre els valors europeus. És una història de ciència-ficció que s'ambienta en un altre planeta que té problemes similars a la Terra. Problemes de convivència o de tolerància. Abordem què és Europa, però des de la distància. També treballem amb els formadors unes càpsules d'aprenentatge sobre la Unió Europea per fomentar-ne l'interès i el sentiment de pertinença. Estem treba-

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La corrosió de la desigualtat

Si alguna cosa corromp les nostres societats és l'augment continuat de la desigualtat econòmica i social. Els augments de la producció, la productivitat i la riquesa a escala global no compten amb mecanismes d'anivellament, sinó de processos que porten just al contrari. No és només la quantitat ingent de persones que encara viuen per sota el llindar de la pobresa, sinó que la iniquitat, l'augment de la desigualtat econòmica, de possibilitats i perspectives, erosiona el mateix concepte de societat i porta a la presa de posicions polítiques nihilistes i extremes. Va ser a partir dels anys vuitanta del segle passat quan aquesta dinàmica es va accelerar, producte la confluència del predomini polític i econòmic liberal-conservador, amb el procés de mundialització del comerç i de la circulació de capitals. La internacionalització d'alguns factors econòmics no era un tema intrascendent, com tampoc els seus efectes en la societat resultaven neutres. Les grans corporacions prenen el comandament, les fusions els donaven una nova dimensió més d'acord al nou escenari, i la possibilitat dels estats nacionals per sotmetre la dinàmica econòmica als interessos de la col·lectivitat anaven perdent eficàcia.

Mentrestant, uns 2.000 milions de persones tenen uns ingressos diaris inferiors als 2 dòlars, mentre la família Walton propietària de Wal-Mart, ingressa uns beneficis anuals de prop de 20.000 milions de dòlars, és a dir l'equivalent al salari anual de 30 milions d'aquests treballadors que no han tingut la sort de caure en el costat bo de l'economia mundial. I no és que aquesta acumulació de capital en mans de la família Walton reverteixi en pro d'accions inversores que millorin l'economia i la productivitat a través de

recerca i desenvolupament. A àmplies zones de l'Amèrica mitjana on l'efecte Wal-Mart actua com una autèntica pluja àcida d'empobriment, darrere dels seus baixos preus.

Fa poc més de 200 anys, en l'època de la Il·lustració, el nivell de vida de qualsevol lloc del planeta mai arribava a duplicar a la regió més pobre. Avui el país més ric, Qatar, presumeix de tenir una renda per càpita que és 428 vegades la del país més pobre, Zimbawe. Però si prenguéssim com a referència les rendes més altes de Qatar i les més baixes de Zim-

El model de desigualtat creixent és insostenible en termes econòmics, socials i polítics

abwe, la xifra resultant resultaria gairebé pornogràfica. No és només que les rendes no s'hagin filtrat dels països rics als pobres com havien previst els sacerdots de la nova veritat del mercat eficient, tampoc ho han fet dins dels països. Als Estats Units i per no anar de manera demagògica als extrems màxims, la renda mitjana del 10% més ric representa 14 vegades la renda del 10% més pobre. Els països amb un major paper de l'Estat en l'economia tenen nivells de desigualtat notablement menors que aquells en els quals el paper públic ha estat anecdòtic. Mentre que a Suècia el 20% més ric disposa del 36% de la riquesa, als Estats Units, el 20% millor situat acumula el 84% de la riquesa; encara la diferència és abismal. Segons el PNUD, 2.500 milions de persones no tenen llum elèctrica, 2.400 milions no tenen accés a serveis

sanitaris, 1.500 milions no tenen aigua potable, fet que comporta 30.000 morts diàries pels problemes de salut, i encara gairebé 1.000 milions d'adults estan condemnats per l'analfabetisme. I no és ja un problema d'escassetat, sinó de repartiment. El 15% de la població mundial realitza el 70% del consum. Les 200 persones més riques, tenen el mateix que 3.000 milions de persones. I el que és pitjor no és el retrat fix, sinó la tendència a un augment continu de desigualtat. Als Estats Units, 400 persones dominen el 12% del seu PIB i un 1% de la població té ingressos equivalents al 95% dels seus ciutadans. A Espanya, la situació no és millor. Unes 1.000 persones controlen el 75% del PIB i 20 famílies són propietàries d'una quarta part del capital de les empreses de l'Ibex.

La desigualtat ha posat en escac el mateix sistema econòmic i ens trobem al final d'un trajecte en què s'imposa un canvi de paradigma, o si se'm permet, un *New Deal*, un nou repartiment de treball, de renda, d'oportunitats i d'objectius. Alguns prestigiosos economistes i pensadors socials, amb fama de sensats i moderats, fa anys que insisteixen que un model de desigualtat creixent és insostenible en termes econòmics, en termes socials i en termes polítics, podent ser la primera víctima de la polarització el mateix sistema democràtic, el qual se sosté sobre uns nivells mínims d'estabilitat que emanen d'uns certs límits a la iniquitat. Com coneixen bé els països del Tercer Món, no hi ha cohesió social sense un mínim de benestar compartit. Fa 500 anys, les regions més riques només multiplicaven a 1,8 vegades la riquesa de les regions més pobres. Avui dia, la disparitat regional màxima de la riquesa ja requereix d'un multiplicador de 20. El 1970 hi havia uns 90 milions de desnodruts a Àfrica, el 2020 sobrepassen els 400 milions. Això no és progressar adequadament.

introspectiva: "Sabeu què és quedar-se/ amb l'amor tot sol?/ No és quedar-se a soles:/ jo i l'amor som dos." Són notables, en aquest sentit, les seves *Tankes italianes*, on podem llegir: "No t'entabanin/ posats d'aplom, rialles/ o grans paraules./ Si tastes les espurnes,/ trobaràs gust de cendra." Entre els seus textos ocupen un lloc destacat les seves versions d'Antonio Machado, Sant Joan de la Creu o Santa Teresa d'Àvila, les seves lectures de salms, les seves nades i altres poemes que podríem qualificar de circumstàncies, però que no són pas necessàriament menors (arran de la mort d'una persona estimada,...). Hi és present la seva aproximació crítica a una evolució social que l'inquieta: "Per tota la terra, per tot el país,/ l'egoisme impera i manen "els vius":/ promeses, paraules, mentides a mils..." o "Els temps han mudat molt, a casa nostra:/ cercar el plaer ja sembla l'únic nord;/ hom creu només allò que amb els dits palpa/ i no recull dels segles el llegat". Però Josep Ruaix i Vinyet no desisteix: "Endavant, amb esperança/ i superant la recança!"

Carles Duarte

Ruaix i Vinyet, poeta

Som molts els qui vam aprendre a escriure en català amb el mètode de Josep Ruaix i Vinyet, autor d'obres gramaticals excel·lents i una veritable autoritat lingüística. Però Josep Ruaix i Vinyet és també un poeta amb una obra de gruix, que fins ara només coneixíem parcialment i que, amb l'edició de *Poesia completa (1957-2023)*, descobrim en la seva autèntica dimensió. Un esment singular mereixen d'entrada dues composicions de molt d'alè construïdes amb el prestigiós músic Valentí Miserachs. Em refereixo als *Cants per a la litúrgia* (1995-1997) i al *Diàleg patriarcal* (2014), un oratori commemoratiu del mil·lenari de l'elecció de l'abat Oliba com a bisbe de Vic i del centenari de la mort de Josep Torras i Bages.

Deixant de banda aquestes peces tan rellevants, el volum recopilatori destria les obres que l'autor considera canòniques, més representatives, d'un conjunt de poemes de caràcter secundari,

que inclou al final del llibre. Els poemes canònics, ordenats cronològicament, els distribueix en diverses etapes, des de la seva època vigatana al Seminari menor (1954-1958) fins a la més recent (1999-2023), passant pel període que va viure a Roma i per les parròquies on ha exercit. Es tracta, doncs, d'una certa autobiografia poètica. Hi trobem temes com la inquietud religiosa, la passió pel país i la cultura, l'amistat fraternal, el dol per l'absència... i una notable diversitat formal, que va des del romanç o la corrandà a la *tanka* d'origen japonès.

Al *Romanç de l'amor bla* escriu: "Ets un cavaller/ de l'edat mitjana,/ que mentre s'inclina/ davant d'una dama,/ no deixa el seu braç/ d'empunyar l'espasa" i el *Romanç de pàtria* s'inicia així: "No voldria pas/estimar-te massa;/ però em fa feliç/ d'estendre les ales/ a cavall d'un vent/ que és caliu i flama". Del vigor i l'entusiasme dels primers poemes avancem cap a una mirada més assossegada i

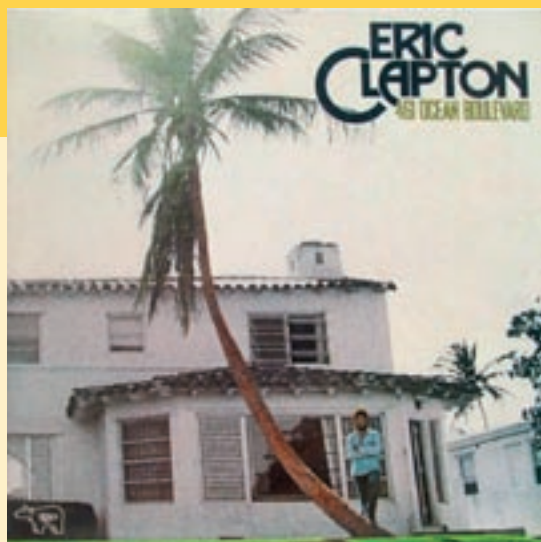
MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

Eric Clapton '461 Ocean Boulevard' RSO Records, 1974

Després de donar-se a conèixer tocant amb bandes com The Yardbirds o Cream, el 1970 el guitarrista britànic Eric Clapton va arrencar la seva carrera en solitari publicant el disc homònim *Eric Clapton*. La jugada li va sortir bé, va tenir molt bona acollida, va fer una generosa gira però el segon treball no va arribar fins al 1974. Per què? Doncs perquè *slow hand*, a part de col·leccionar guitarres, també col·leccionava problemes personals i addiccions, sobretot a l'alcohol i a l'heroïna. Al cap de tres anys, i després de passar per uns quants centres de desintoxicació, va aconseguir deixar almenys l'heroïna i va tornar amb un segon treball del qual ara es compleix el 50è aniversari amb un so molt més relaxat i accessible que el que havia gravat fins llavors. A *461 Ocean Boulevard* hi ha blues, rock i també reggae. No en va el primer *single* va ser la versió d'"I Shot The

Sheriff", de Bob Marley, que va arrasar arreu al costat de peces com l'emotiva balada "Let It Grow". Amb la seva veu desmenjada i el seu estil característic de tocar la guitarra, Clapton va fer de nou diana deixant clar que tenia una habilitat especial per transmetre emocions a través de la música. Una habilitat que actualment segueix activa tot i patir una sordera cada vegada més severa. Aquest octubre, per exemple, a punt de fer 80 anys, encara se'l podia escoltar en directe per Mèxic i Califòrnia.

NOTES

El Molino de Barcelona reobrirà aquest novembre

Les aspes de la mítica sala El Molino de Barcelona tornaran a girar a partir del dia 1 de novembre. La sala es reinaugurarà amb una nova programació i una imatge totalment renovada i durant cinc nits a la setmana acollirà alguns dels músics més rellevants del jazz, el blues, el soul o el folk de l'escena catalana i internacional. Els encarregats de gestionar El Molino durant els propers quatre anys seran els organitzadors del festival Cruïlla, que ja han preparat la programació per al proper mes de novembre (vegeu el cartell). A part de música, el nou Molino també programarà cicles de comèdia "per mantenir viu l'esperit satíric del

teatre" i sessions de club "amb l'objectiu de convertir la sala en un nou santuari de l'oci nocturn". La històrica sala barcelonina va obrir les portes l'any 1898 amb el nom de Pajarera Catalana. Inicialment, era un espai polivalent que acollia tot tipus d'espectacles. El 1910, però, va passar a ser un cabaret i va estrenar la fisionomia actual amb el molí a la façana i es va passar a dir Petit Moulin Rouge (Petit Molí Roig). Amb l'arribada de la dic-

tadura franquista, el 1939, el règim va obligar a castellanitzar el nom i a treure-li la paraula "roig", no fos cas. Des de llavors, el local ja va quedar com El Molino. A finals del segle XX la sala va entrar en cert declivi i va acabar tancant. El 2010, però, va reobrir altra vegada com una sala de music-hall, amb espectacles que es podien veure amb una copa o un sopar cuinat per un xef de renom. S'hi feia música, teatre, flamenc i especialment revista i cabaret burlesc. Aquest nou Molino, però, tampoc va acabar d'anar bé i la sala ara portava uns anys tancada. De la mà de la productora del Festival Cruïlla (Barcelona Events Musicals), a partir de l'1 de novembre la icona roja del Paral·lel tornarà a brillar. Veurem fins quan.

EL TEST

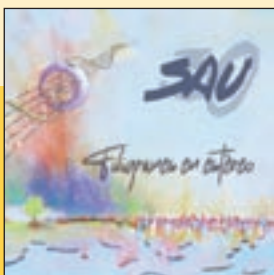
Pablo Navarro

Primer instrument que vas aprendre a tocar. La *trikitixa*, l'acordió basc. **Primer grup/banda del qual vas formar part?** El grup de ball de l'Euskal Etxea de Barcelona. **Primer concert en directe?** A la plaça Catalunya de Barcelona per la Mercè. **Primer disc que et vas comprar?** *Dioptria*, de Pau Riba. **Quants discos tens aproximadament?** Uns mil. **Salva'n tres (de discos).** Oskorri; *Siembra*, de Ruben Blades & Willie Colon, i *Jo mai mai*, de Joan Dausà. **Grups o músics de capçalera.** Sangtraït, Sopa de Cabra, Mikel Laboa. **Un concert (com a públic) per recordar.** Lluís Llach al Palau Sant Jordi de Barcelona el 18 de desembre de 2021.

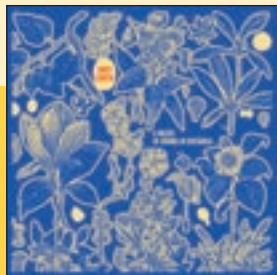
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

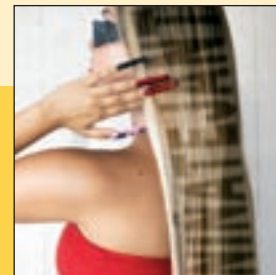
SAU30 'Filigranes en estèreo'

El retorn de Sau (ara Sau30) té continuïtat. Si fa un parell d'anys la banda osonenca ja va sorprendre publicant un disc amb peces noves ara hi torna amb un treball encara més rodó amb deu peces eclèctiques però sempre amb el segell Pep Sala. Al disc hi destaca *Nous poemes i velles promeses*, una peça que Sala dedica a Carles Sabater i que es va publicar fa uns mesos coincidint amb el 25è aniversari de la mort del cantant. La portada i tot el disseny té l'empremta del pintor Domènec Batalla. Per gota que pugueu, doncs, fitxeu el disc físic. Val la pena.

SANTI CARETA 'A milers de somnis de distància'

Després de la bona acollida del seu primer treball *Els ocells i l'stereo* (tot i el títol, res a veure amb el nou material de Sau30), el guitarrista d'Avinyó Santi Careta hi torna amb un segon disc on de nou fa de cantautor a la seva manera. Què vol dir això? Doncs que ell canta i toca la guitarra però les cançons van més enllà gràcies a un sorprenent quartet de trompes que embolcalla moltes de les peces al costat de ritmes creats pel productor de hip-hop Viktor Pizza. I sí, en Santi és germà (el gran) de la trompetista i cantant Alba Careta.

SCORPIO 'Niñatejant'

Scorpio, una de les concursants amb més personalitat de la primera edició d'*Eufòria*, ja va debutar fa poc més d'un any amb el disc *Antares*, on hi havia el *hit* "Deja vu". I ara hi torna amb *Niñatejant*, un treball amb vuit peces que evoluciona a ritme de house, reggaeton i afrobeat. Pel que fa a lletres, no és apte per a puristes del català ni per a llepafils. Li fot pel dret amb un vocabulari molt col·loquial mesclant català, onomatopeies i alguna frase en anglès. Ah! I el *niñateig*, segons l'artista, és un concepte que mescla la innocència amb la irreverència.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

349

 CONSORCI PER A LA
NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

GENTILICIS

Rupit

Un dels pobles més turístics de la comarca, amb més anomenada i reconeixement com a lloc idíl·lic es troba amagat en una fondalada del Cabrerès. Rupit és, a banda d'un decorat excel·lent per als turistes de totes bandes, un poble antiquíssim edificat directament sobre la pedra. Com deia Quirze Parés, "Al Cabrerès no s'hi arriba per terra ni per aigua, sinó per pedra". Com bé veurem, aquest mot *pedra* té alguna cosa a veure amb el nom del poble d'avui.

Les mencions més antigues que trobem de Rupit són amb relació al castell que donà origen al poble, vers l'any 1040, com a *castro Rupeti*. Segons Coromines, després d'eliminar altres hipòtesis com ara la relació amb el nom del pit-roig (ocell que, curiosament, també es pot dir *rupit*), se centra en la comparació amb diversos llocs que comparteixen nom.

Entre aquests llocs, destaquen tres topònims que fan referència a zones pedregoses vora de rieres (una masia del Vallès, una zona de molins prop de Riudarenes i un terreny vora el riu Gaià). El que tenen en comú, la pedra o roca, en llatí podia anomenar-se *rupes*, i aquest mot en canviar de forma en el llatí vulgar va acabar manifestant una de les seves declinacions: *rupietus*, que finalment mutà al Rupit que tots coneixem.

Després d'una explicació ben enrevessada, bé que us mereixeu saber com es diuen els habitants d'aquest poble de conte; són rupitencs i rupitenques, encara que visquin més a prop de Pruit.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

Material didàctic del Departament de Cultura per aprendre català adreçat a persones que tenen com a llengua primera l'amazic.

EL 9 NOU

amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

UNITAT 21: Diàlegs: El mercat i les botigues

Ho podeu trobar a: EL9NOU.CAT

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

George i Mildred

Que Ripoll no tingués accés a l'UHF fins ben entrada la dècada dels vuitanta, va afavorir béns que per mal vingueren. Si no t'agradava la programació que feien al primer canal, sempre tenies l'opció de llegir còmics o llibres, o bé escoltar la ràdio i deixar volar la imaginació, que tampoc és una pràctica que tinguem gaire apamada. Llavors va arribar el vídeo, i un bon dia es van alinear els astres i també vam sintonitzar el segon canal, que de fet era com el primer de dolent, però com a mínim feien *Benny Hill* per riure, i *La Clave*, que amb 12 anys era el millor remei contra l'insomni.

A la dècada dels setanta una parella de persones de mitjana edat que en aquella època ens semblaven molt grans, van ficar-se a la llar dels catalans gràcies a la sèrie *Els Roper*, originalment titulats *George & Mildred*. El matrimoni havia aparegut anteriorment en una altra *sitcom* britànica, *Un home en casa*, on feien el paper de propietaris del pis on vivien uns joves, als quals van acabar superant en popularitat. I d'aquí a l'emancipació, després que Thames Televisió els procurés un *spin-off* que va durar sis temporades.

La sèrie reprèn George i Mildred estrenant casa a un barri residencial, després que els expropiessin la

propietat. El costumisme britànic funcionava com un rellotge de precisió, gràcies a les contínues situacions on George Roper es mostra com un paràsit social amb ínfulas de classe treballadora –equiparable a alguns partits similars de la política catalana actual– amb

comportaments infantils com ara banyar-se amb el seu aneguet de plàstic, i una empatia inexistente amb la dona, la Mildred. La majoria de diàlegs entre tots dos recorden el gran de cinisme que gastava Groucho Marx amb Margaret Dumont, la seva víctima aristocràtica femenina preferida en el cinema. Els veïns Fourmile, Jeffrey, Ann i el fill Tristram completen una alineació titular on destaquen, és clar, els dos protagonistes principals, Yootha Joyce en el paper de Mildred, i Brian Murphy en el de George.

El nefast conservadorisme d'esquerres que abanderant la correcció política està portant-nos a tots plegats cap al precipici polític i social faria complicat que els Roper es poguessin realitzar en l'actualitat. Però afortunadament els tentacles del bonisme no han pogut exterminar encara aquesta sèrie penjada a Youtube en la versió catalana que posteriorment va fer-ne TV3. I ja els aviso que si volen entrar a casa per prendre-me'n els DVD que en guardo, els defensaré armat fins a les orelles.

Dilluns, 6 de setembre de 1976
Thames estrena la 'sitcom' 'Els Roper' a ITV

SALUT

Dr. Josep Castanedo / núm. col. 11.394

Mieloma múltiple

El mieloma múltiple, el càncer de medul·la òssia, afecta les cèl·lules plasmàtiques, un tipus de glòbul blanc que hi ha a la medul·la. Aquestes cèl·lules anormals poden acumular-se i formar tumors als ossos o en altres parts del cos

Cada any a Europa es diagnostiquen unes 50.000 persones el mieloma múltiple, un càncer poc freqüent de les cèl·lules plasmàtiques de la medul·la òssia. Aquest tipus de càncer representa menys del 2% de tots els càncers i del 15% al 20% dels càncers de sang. La seva incidència és de 2 a 4 casos per cada 100.000 persones. Es presenta lleugerament més freqüent en homes que en dones, essent el coeficient home/dona d'1,6:1.

Simptomatologia clínica:

- **1. DOLOR ALS OSSOS.** Especialment en la columna vertebral, el pit o als malucs.
- **2. FATIGA.** A causa de l'anèmia, que és comú en el mieloma múltiple.

- **3. INFECCIONS FREQUËNTS.** El sistema immunològic és debilitat, fet que augmenta la possibilitat d'infecció.
- **4. NIVELLS ELEVATS DE CALCI A LA SANG.**
- **5. PROBLEMES RENALS.** Per acumulació de proteïnes anormals.
- **6. PÈRDUA DE PES.** Sense cap motiu aparent.
- **7. DEBILITAT.** Especialment a les cames.

Les causes exactes del mieloma múltiple no estan completament clares, però se sap que comença amb una cèl·lula plasmàtica anormal a la medul·la òssia. Aquesta cèl·lula es converteix en cancerosa i es multiplica ràpidament, i desplaça les cèl·lules sanguínies sanes i produeix proteïnes anormals que poden causar problemes al cos.

Tot i que no se'n coneixen les causes exactes, hi ha diversos factors que poden augmentar el risc de desenvolupar mieloma múltiple:

- Edat: 60-70 anys
- Obesitat
- Sexe: Més comú en homes que en dones
- Les persones negres tenen un risc més elevat en comparació amb altres persones
- Antecedents familiars (que n'hagi tingut un familiar proper augmenta el risc)
- Exposició a la radiació

El diagnòstic del mieloma múltiple generalment implica una combinació de proves i procediments: anàlisi de sang, d'orina, biòpsia de medul·la òssia i estudis per imatges Rx, RNM, TAC o PET.

Els medicaments que s'utilitzen per al seu tractament són la quimioteràpia (utilitza medicament per destruir les cèl·lules canceroses), les teràpies dirigides (fàrmacs que s'uneixen a proteïnes específiques en les cèl·lules de mieloma i ajuda a eliminar-les), la immunoteràpia (estimula el sistema immunològic), el trasplantament de cèl·lules mare, radioteràpia i tractament de suport (per controlar el dolor, les infeccions i altres complicacions).

Actualment no hi ha forma coneguda de controlar el mieloma múltiple perquè no estan clares les causes exactes i molts factors de risc no són evitables. No obstant això, mantenir un estil de vida saludable pot ajudar a reduir el risc de molts tipus de càncer en general.

LLENGUA

EL 9 DE GLOSSA

10

Irene Llop Jordana

Multilingüisme medieval

Actualment, a Catalunya es parlen més de tres-centes llengües. Només cal passejar pels carrers per percebre aquesta diversitat lingüística. Ara bé, si anéssim pels mateixos carrers però sis-cents o set-cents anys enrere, quines llengües podríem sentir? Durant els darrers segles de l'edat mitjana, el català era la llengua més parlada per la població de les actuals comarques d'Osona, el Ripollès, el Lluçanès i el Moianès, però no era l'única.

A la darrerria de l'edat mitjana, la major part de la societat medieval era cristiana i tenia el català com a llengua inicial, habitual i d'identificació. Això significa que per a la major part de la població el català era la llengua que aprenien primer, la que

utilitzaven majoritàriament (si no exclusivament) i la que sentien com a pròpia. Era la llengua dels carrers, dels mercats, de les tavernes, de l'hort, de la vida quotidiana. En canvi, el llatí era una llengua d'escriptura, reservada a la litúrgia, la llengua dels notaris i de la ciència, i només un grup reduït de l'Església i de la cultura dominava aquesta llengua. Vic, que era seu episcopal, no tingué només bisbes catalans sinó que als segles XIII i XIV va tenir quatre bisbes aragonesos i un bisbe normand, tot i que no ha quedat rastre documental ni de l'aragonès ni del normand.

Els jueus dels barris jueus de Vic, Ripoll, Camprodon i Moià parlaven el mateix català que els seus veïns cristians i no hebreu, com podria semblar. L'hebreu que tots els infants aprenien a la sinagoga era la llengua de la litúrgia, de la cultura i dels estudis, una situació semblant al llatí dels cristians. Però com que aprenien l'escriptura amb lletres hebrees, les utilitzaven per escriure en hebreu o en català. I quan escrivien en hebreu però no trobaven la paraula exacta, posaven el mot català. Els noms dels jueus i de les jueves dels nostres calls, com Preciosa, Vidal, Bonjueu o Goig, estaven catalanitzats.

El grup lingüístic més divers era, sens dubte, el format pels esclaus. Considerats mercaderies i luxe per l'elit que els posseïa, procedien fonamentalment d'Europa de l'Est i del nord d'Àfrica. Homes i dones, nens i nenes vinguts per força i amb un repertori lingüístic tan variat com el seu origen (àrab, rus, bosnià, tàrtar, búlgar...) aprenien també per força la llengua dels seus propietaris. Només podrien parlar la seva llengua pròpia amb els fills i amb altres esclaus del mateix origen.

La societat medieval era diversa i complexa, i el català era la llengua predominant. Tot i això, hi havia jueus i jueves, esclaus i esclaves, i cristians arribats a Vic d'altres llocs, que eren multilingües, de grat o per força.

Una col·laboració de:

Glosa-Grup de recerca en lingüística aplicada, didàctica i literatura (UVic-UCC)

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Sergi Soler Ordeig

'Tardes de soledad' d'Albert Serra Toro i torero

Albert Serra torna amb una pel·lícula sobre la tauromàquia, vista a través del torero Andrés Roca Rey, que és un dels millors toreros del moment. L'aproximació es fa totalment al natural, seguint el mètode de treball que ja va fer a *Pacifiction* (2022); gravant molt i quedant-se amb aquell metratge que troba els moments més genuïns.

El debat exterior que es pugui generar sobre l'art de la tauromàquia, si realment és un art o no, és totalment aliè al que es veu a la pantalla. Nosaltres ens endinsem dins d'Andrés Roca Rey, i veiem com és de gran la seva ambició, i quina és la força que l'empeny a posar-se davant del toro, a jugar-se la vida. "¡Recuerden, Cartagena!", crida el protagonista després d'una torejada important, el senyal de qui vol passar a la posteritat, ser reconegut i mai oblidat. La corrua de companys i ajudants del torero també s'encarrega de fer-li sentir això: "¡Cumbre, cumbre!", "¡Qué grande eres!", "¡Qué templeza!", i

molt més argot del gènere. L'Andrés s'ho escolta amb la cara impassible, potsar pensant en la següent corrida, o com d'important és el que ha fet, o la sort que té de seguir viu...

Com a bona pel·lícula d'Albert Serra, les escenes s'allarguen i els plans insisteixen en el que s'hi veu fins que se n'acaba traient un entrellat. Així, mentre veiem el toro i el torero en acció, amb un enquadrament mig sencer que només es limita a aquests dos personatges, a mesura que passen els minuts es genera aquesta immersió en la realitat taurina: els esbufecs i les vestides del toro, els insults i els moviments tibats del torero. On ens hi submergim o ens adormim, no hi ha alternativa.

Tardes de soledad ens fa albirar l'obsessió d'un home per un art, per transcendir més enllà de la simple existència. És tauromàquia, però és evident que es troben molts paral·lismes amb altres disciplines artístiques.

I entre tot això, l'absurditat. Per

què una persona es jugaria la vida davant d'un toro, per què cal matar el toro? I tota la crueltat que comporta? La càmera no evita aquesta realitat; veiem com fan caure el toro, veiem com el rematen. Que aquest documental aixequi polèmica no és cap sorpresa; la càmera de l'Albert no jutja ni critica, només mostra. A partir d'aquí, la ideologia la posa l'espectador.

CINECLUB

'Mamífera'

CINECLUB VIC
Dimarts 8 - 20h
Espai ETC
Festival PROTESTA

Espanya, 2024. Dir.: Liliana Torres. Drama. Lola és una dona al voltant dels 40 que amb parella estable, en Bruno, gaudeixen d'una vida feliç fins que un embaràs inesperat revoluciona tots els seus plans.

'Dear Future Children'

CINECLUB EDISON
Dimarts 8 - 19h
(VOSE)
Espai ETC

Alemanya, 2021. Dir.: Franz Böhm. Documental. Tres joves dones activistes a Hong Kong, Xile i Uganda pateixen amb les conseqüències personals del seu activisme.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

DEBAT HORARI

La negociació sobre la reducció de la jornada laboral, encara en marxa, té sobre la taula arguments més apriorístics que empírics. Dit d'una altra manera, en el debat preval la ideologia per damunt de les dades. Com que s'han donat poques oportunitats per explorar si els arguments a favor i en contra es corresponen amb els resultats es fa veritablement complicat disposar d'una opinió fonamentada sobre si els beneficis superen els perjudicis o a l'inrevés.

Ara mateix, la negociació es fa sobre la base de la proposta del govern. De les actuals 40 hores setmanals com a topall de temps de treball, es planteja una reducció que portaria en una primera fase a reduir el màxim a 38,5 hores i passar, finalment, a les 37,5 hores. En tots els casos, sense reduir salaris. El govern volia que les 38,5 hores ja s'apliquessin aquest any i que s'arribés a les 37,5 l'any vinent. Amb les converses encara obertes i amb la voluntat que la patronal no acabi quedant fora de decisions sobre el mercat de treball com ha fet en altres casos (com la revisió del salari mínim interprofessional), es pot acabar alterant el calendari, però difícilment s'alterarà la decisió del Ministeri de Treball.

L'argument central per reduir la jornada és que treballar menys hores suposa una millora en la qualitat de vida dels assalariats. Millors condicions de treball suposaria millorar la predisposició cap a la feina, la salut dels treballadors amb la consegüent reducció de les baixes per malaltia i l'absentisme. També seria un reclame per retenir els treballadors i els seus coneixements. Si bé és cert que el presencialisme és encara un valor en els entorns laborals català i espanyol, no es pot concloure establir que més hores de feina suposi més producció. De fet, amb un topall de 40 hores setmanals com l'actual no es pot dir que l'Estat espanyol sigui, precisament, un líder en productivitat. La intuïció portaria a concloure que si es treballen menys hores i s'aconsegueix produir el mateix la productivitat s'incrementaria. Però com que no s'han fet proves prèvies, no s'ha pogut establir si, efectivament, es pot produir el mateix en menys hores. Sí que hi ha com a mínim una dada empírica: als països més productius es treballa durant menys hores.

La trajectòria històrica del món laboral indica que el món ha seguit creixent encara que s'hagin reduït les hores de feina. No ha estat només, tot i que també hi ha contribuït, que els treballadors mateixos hagin fet valer en cada moment el seu dret a tenir una vida més enllà de la feina. Els avenços tecnològics han estat també un motor per aconseguir més productivitat. El que no s'indica és si la reducció d'hores de feina es va produir abans o després de guanyar productivitat. Surten a escena, de nou, l'ou i la gallina. No se sap què va ser abans.

Respecte de la reducció de jornada, hi ha una anàlisi interessant del centre d'estudis del BBVA. Explica fins a quin punt han baixat les hores treballades. De les 3.000 hores anuals de finals del segle XIX s'ha passat, a les economies avançades, a 1.600. La seqüència s'observa en els països que formen part de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) durant els últims 60 anys. Al temps que ha avançat el PIB per persona ocupada, han baixat les hores treballades anualment. La relació és d'un 3% d'hores menys per cada

10% d'augment de la productivitat.

Aquestes variables estan correlacionades perquè, a mesura que el progrés tècnic permet produir més i millor, cal dedicar menys hores a treballar. Com que els salaris són iguals o millors, les rendes es mantenen i es guanya en demanda de béns, de serveis i de lleure. Generalment, és fruit d'un pacte entre treballadors i empreses sobre quina part dels guanys de productivitat es dediquen a salaris, i quina a reduir el temps de feina. Això seria una part de la història, perquè en molts països, i l'Estat espanyol n'és un, una part molt significativa d'aquestes millores ha quedat més reflectida en els beneficis de les empreses i el repartiment de dividends.

En tot cas, i seguint amb l'estudi del BBVA, l'efecte de la reducció de jornada es considera més desfavorable quan aquesta ve imposada per un canvi regulatori que no es basa en cap evidència de millores en la productivitat. El risc és que es produeixi un augment en el cost laboral que les empreses tindrien la temptació de traslladar als preus dels seus béns o serveis. L'estimació del BBVA és que la reducció de la jornada laboral implicaria un 53% d'assalariats que actualment treballen per sobre de les 37,5 hores. Reduir la jornada a aquest contingent de persones implicaria reduir el total d'hores treballades a l'Estat en un 5,5% i els costos laborals d'aplicar-ho tindrien un impacte equivalent a l'1,5% del PIB. En definitiva, el que ve a dir el BBVA és que es calibri bé si primer va l'ou d'un augment de la productivitat per reduir la jornada o la gallina d'una reducció de jornada com a pas previ a guanyar una incerta productivitat.

Naturalment, els governs tenen la legitimitat d'avançar en la seva agenda política. Però en aquest cas haurien estat més preferibles les evidències que les opinions. Seria desitjable disposar de proves prèvies per comprovar fins a quin punt és la reducció horària la que beneficia la productivitat, o bé ha de ser basant-se en la certesa que s'està guanyant productivitat que es pot procedir a treballar menys hores. I, tot plegat, buscant que el consens entre les parts sigui més una realitat que un discurs. Perquè si reduir la jornada és un objectiu compartit, la via per aconseguir-ho també hauria de ser compartida.

INDICADORS

Preus en moderació

L'índex de preus de consum (IPC) ha baixat vuit dècimes el mes de setembre respecte de l'agost i se situa l'indicador interanual en el punt més baix en més de tres anys, un 1,5%. Són les dades de l'indicador avançat que ha comunicat aquesta setmana l'Institut Nacional d'Estadística. La reducció es deu principalment a la rebaixa dels carburants i, en menor mesura, dels aliments.

Més turismes venuts

Les matriculacions de turismes va créixer un 7,9% a Catalunya aquest mes de setembre respecte al mateix mes de l'any passat, segons dades de la patronal Faconauto. Aquesta evolució situa en positives les dades acumulades de l'any, tot i que mínimament. Entre gener i setembre s'han venut un 0,2% més de vehicles que en el mateix període de 2023. A l'Estat l'augment de setembre ha estat del 6,3%.

EL SO DE CAMINAR

Toni Juclà / sodecaminar@gmail.com

Recés efímer

Hi ha moments en què la vida és com un rellotge de sorra que s'escapa pels dits. Voldries parar el temps, però penses que és molt difícil o fins i tot impossible aturar-lo. No veus la manera de tombar la inèrcia. És aquell moment en què necessites un recés, un lloc tranquil per descansar i recuperar-te, del mal temps o del desgast d'activitats. Però sempre apareix aquell pensament que et diu que ja ho faràs, que, com el rellotge de sorra, ara no pots parar. Que tens temps suficient i que ja vindrà el moment idoni per fer una pausa, per carregar-te d'energia una altra vegada.

Llavors, t'adones que ja l'has tingut, aquest recés, fa quatre dies que has fet vacances, per desconnectar de la rutina setmanal. Però resulta que en fa dos que has tornat a l'agitació diària, a les mil coses a fer, quan només tens temps per atendre'n unes quantes alhora, i ja tornes a estar esgotat i tornes a necessitar fer un recés. I sembla impossible que puguis continuar, però com que ja visualitzes les pròximes vacances, vas tirant amb la càrrega que vas acumulant.

En definitiva, un desastre que no deixa gaudir dels moments efímers que tots gaudim cada dia quan estem, per exemple, caminant al costat d'un rierol. Aquí hi podem observar petites concentracions d'insectes voladors. Un de sol passa desapercebut,

massa atrafegats o poca atenció. Si apareixen certa quantitat d'individus, et pares a mirar. Ja estàs fent un recés, d'un instant, ja estàs sortint de les teves cabòries.

Potser són les efímeres, un fascinant grup d'insectes que pertanyen a l'ordre dels Efemeròpters, derivat del grec *ephemeros*, que significa de 'curta duració' o 'passatger'. El seu breu període de vida adulta, que sol durar hores o pocs dies, té un paper crucial en els ecosistemes aquàtics i terrestres, i ha fascinat al llarg del temps molts observadors. La seva vida és efímera comparada amb la nostra. Tot i això, poden ser un *mestre* a tenir en compte per la gestió que fan de la seva vida, perquè no perden el temps mentre estan atrafegats portant a terme les seves funcions, ens poden ensenyar a viure dins la incertesa de la seva vida efímera com un recés. Perquè l'atenció plena és possible i viable a cada instant.

Posem, per exemple, l'atenció davant una pantalla, que ens absorbeix llargues estones i la prioritzem a coses que passen al nostre costat. Això és atenció plena, que podem posar en pràctica en altres circumstàncies, per estar atents al que passa i poder aprofitar a cada instant alguna cosa. Portar l'atenció a l'entorn que ens envolta, per interactuar amb el paisatge, aguantar una estona la

mirada fixa a la natura, observar-ne els moviments que hi apareixen. Evitar la distracció d'allò a què no poses l'atenció, transformar la mirada i les raons que acompanyen l'observació

de manera constructiva, per evitar la corrosió dels mals pensaments, que gaudeixis de l'equilibri perquè és benefici l'harmonia i et mantinguis en el recés sense adonar-te'n.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 04-10-2024 al 10-10-2024

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Potser hauràs de posar pau entre alguns membres de la família que tenen desacords. Aquests dies pots estar una mica despistat. Per evitar oblits, apunta-ho tot a l'agenda.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Pots conèixer una persona més jove per qui sentiràs atracció, però un dels dos té parella. Voldries canviar de feina perquè estàs cansat dels llargs desplaçaments diaris.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Si vius un conflicte d'interessos amb algú proper, abans d'esclatar, prepara el terreny i parleu-ne. En el temps de lleure surts a gaster i a trobar-te amb els amics.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

No saps si iniciar un idil·li amb una amigat especial o deixar les coses com estan. Pot ser que estiguis pensant a comprar-te un habitatge o que hagis de fer reformes.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Si estàs estressat, caminar al capvespre pot ajudar-te a respirar millor i a deixar de pensar tant. Pots tenir notícies d'una antiga parella que necessita que l'ajudis.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Si cerques una altra feina per poder estalviar una mica, explicar-ho als amics i coneguts. Passes per l'oftalmòleg o l'òptica per fer una revisió o un canvi d'ulleres.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

A la feina pots viure moments una mica tensos amb el cap de l'empresa i ser prudent et protegirà. Si tens fills adolescents, haureu de parlar de la gestió dels diners.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Possible opció de treball lluny d'on vius i que has de valorar. Dies per a la reflexió en general. Si has començat una relació, sembla que tu prefereixes que sigui estable.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Necessites una mica d'aire pur i faràs el possible per sortir fora el cap de setmana. Si tens alguns deutes acumulats, li dones voltes al tema per no pagar tants interessos.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Penses a renovar el teu vehicle i fas una visita al concessionari. Una persona t'observa en una xarxa social amb intencions romàntiques. Necessites renovar il·lusions.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

En l'amor pots sentir-te una mica pressionat perquè has de prendre decisions importants. Si professionalment has emprès un camí en solitari, comences a veure'n els fruits.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

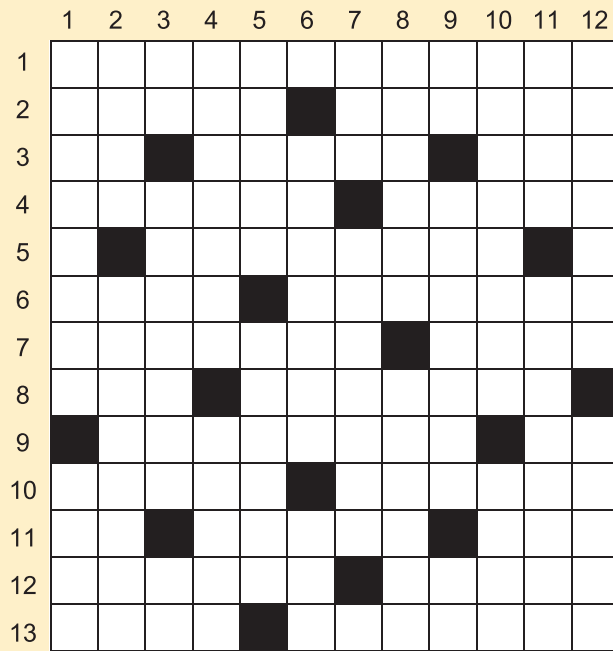
Vigila les aixetes de casa o la teva instal·lació de l'aigua perquè pot haver-hi alguna fuga. Si mantens una relació sentimental a distància, podeu concretar una trobada.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Si són tímids i tebis d'esperit és perquè hi posen l'ànima / 2. L'aliança d'en Rafanell. Com una toilette, com una tassa, com una latrina; en fi, com una / 3. Nivell per estrenar. Genovès literaturitzat per en Palol. Inzòlia neta de vocals / 4. Deu ser l'embotit més car: et buida la cartera. Li feu la pell a l'alcalde dels ferros / 5. A la punta de la llengua. Pararà la canadenca. I al capciró del dit / 6. A Dàcia és natural. Pot ser maldiva, corsa o formenterenga / 7. Quatre mots de comiat. Ferrocarril cap al far west / 8. Un sol mal executat. Massa deshidratació per una simple Nivea / 9. Per fer-ho bé cal delectar, si no és un patir. Al coixí de la Noèlia Bruguera / 10. Animal objecte de l'estudi filosòfic. Governador que manava durant tot un exarcats / 11. De dilluns a diumenge. Tant de temps com triga a esbandir el col·lapse. Amics d'Èpoques Baixes / 12. Més aliances, ara les del senyor. Herba d'aparença riolera / 13. Impost per a la conductora del taxi. Casa pairal dels Agirre.

VERTICALS: 1. Amb impactes com aquests les piscines queden planxades. Quan se'n té molta ja no se'n té cap / 2. Associació política o matrimonial. Proteïna aplicada a la resina?: no, esponja de mar / 3. Força set. Unitats culinàries de satisfacció immediata. Em va plantar a la porta de l'Excelsior / 4. Intolerable. És per seure-hi, però cal muntar-la / 5. Els cavallers del Vallès encara hi fan justes. Del cos celest que arriba per carta / 6. A veles sí i a vents no. És a la goma com a la branca el ramífer. En Maragall i companyia, en consonància amb la pesca / 7. Cua entortolligada. Si ets mantenidor, quan les obres les

expliques. Al capdavant / 8. Corrent, com una escola fabriana. Són la clau de conselleries i ministeris / 9. Quasi mil. Barca capaç d'embarrancar per proa i per popa. Entre vies / 10. Un cronista baixant de la plaça Bonanova a la ronda de Sant Antoni. Navalla andreumartinesca / 11. Que liró, escapça el benzè! El cranc de l'Araceli?: no, banda amb un segment de corona / 12. Ni amic ni conegut. Beneit, badoc, encantat.

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: fàcil

	7	2			5	8	4	
					4	2		
4	3		7		2	9		6
2		3						7
								8
9			6	4	7	5		
7		8		2				5
	5	9	4			3	2	
		4				7		

Dificultat: mitjana

		5	2		4			
	7	6			3	4	9	
4		2						3
	8				5	9		
		3		7				
2	9			4	8			
6	2		7					4
		8	9					5
3	7						6	9

QUADRE NUMÈRIC

4	-	3	-	1	0
+		+		-	
	+		-	7	10
+		-		+	
5	+		+		13
17		10			0

SOPA DE LLETRES

T	Ó	K	C	O	N	E	X	L
E	I	Q	R	À	M	G	L	F
P	C	H	A	T	N	O	T	R
V	A	O	I	V	M	O	E	Q
Z	N	R	W	E	Q	U	N	E
U	I	D	B	R	H	Q	J	S
R	F	A	R	X	R	T	H	C
Z	A	U	S	O	L	F	A	A
C	A	D	È	N	C	I	A	L

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Acord
- Afinació
- Bemoll
- Cadència
- Cànon
- Escala
- Greu
- Punteig
- Ritme
- Solfa

SOLUCIONS

	0	10	17		
13	9	+	2	+	5
	+		-		+
10	7	-	6	+	8
	-		+		+
	1	-	3	-	4

1	7	2	9	6	5	8	4	3
8	9	6	1	3	4	2	7	5
4	3	5	7	8	2	9	1	6
2	6	3	8	5	1	4	9	7
5	4	7	2	9	3	1	6	8
9	8	1	6	4	7	5	3	2
7	1	8	3	2	9	6	5	4
6	5	9	4	7	8	3	2	1
3	2	4	5	1	6	7	8	9

Dificultat: fàcil

9	3	5	2	6	4	8	7	1	
8	7	6	5	1	3	4	9	2	
4	1	2	8	9	7	5	3	6	
7	8	4	6	2	5	9	1	3	
5	6	3	1	7	9	2	4	8	
2	9	1	3	4	8	6	5	7	
6	2	9	1	3	4	8	6	5	7
3	5	7	4	8	2	1	6	9	

Dificultat: mitjana

P	U	S	I	L	L	A	N	I	M	E	S
2	A	N	E	L	L	C	O	M	U	N	A
3	N	I	L	I	G	U	R	N	Z	L	
4	X	O	R	I	O	M	A	T	E		
5	A	C	I	O	P	A	R	A	D		
6	D	A	C	I	L	L	E	N	C	A	
7	E	P	I	T	A	F	I	N	E	R	T
8	S	L	O	U	E	R	A				
9	I	N	S	T	R	E					
10	E	S	S	E	R	E	X	A	R	C	A
11	D	I	A	P	S	E	A	V	E	B	
12	A	N	E	L	L	S	R	I	O	L	A
13	T	A	X	A	V	A	C	A			

PANTALLES I BOTONS

Isaac Muntadas

Astro Bot

La nova mascota de Sony s'uneix a la cursa del GOTY

A la constel·lació de videojocs candidats al GOTY (premi al millor joc de l'any), s'hi ha de sumar una nova estrella: Astro Bot. El joc protagonitzat pel divertit robot exclusiu de PlayStation 5 vol plantar cara als pesos pesants de la indústria d'enguany (als favorits al guardó hi afegeixo el DLC d'Elden Ring, el *Final Fantasy VII*, *Black Myth: Wukong* i *Paper Mario: La Puerta Milenaria*). Astro Bot, parit pel Team Asobi –una colla d'exintegrants de l'extint Japan Studio–, és un joc de plataformes de la vella escola amb mecàniques innovadores. La premissa principal del joc és arreglar la nau amb què viatges (una PlayStation 5) i salvar tots els bots que s'han perdut pels diferents planetes i galàxies després de l'atac d'un extraterrestre que es desplaça damunt d'un ovni.

El joc es compon de cinc galàxies (més una de secreta) amb noms tan divertits com la Nebulosa Goril·la o el Sistema Tentacular, que alhora contenen diversos nivells a cadascuna. Planetes amb biomes molt variats: una cala pirata, una muntanya nevada, uns edificis en construcció envoltats de grues o una selva, entre altres. Un dels punts forts d'Astro Bot és que és dels pocs jocs que aprofiten tot el potencial del DualSense (el comandament), ja que gràcies a la resposta hàptica immersiva (simula el sentit del tacte), els gallets adaptatius dinàmics i el micròfon, et sents com si fossis el robot. Quan camines per la neu o una zona enfangada, les manetes costen més de moure per la resistència que ofereix el control. També has de moure el comandament d'una banda a l'altra per escalar roques amb unes mans de mico. Els enemics finals tenen una menció a part. No es tracta de maltractar els botons sense sentit. Els combats són trencaclosques. M'he trobat un goril·la a l'estil King Kong i un pop boxejador que tenien el seu truc.

Astro Bot és un joc senzill i lineal, que pots completar en només 15 hores. Tot i que per aconseguir el cent per cent i trobar tots els secrets (l'exploració es

premia), et pot dur entre 20 i 25 hores. Intens i divertit, és impossible que t'avorreixi. Una alenada d'aire fresc en una indústria que ha virat perillosament cap a una voràgine de mons oberts sense personalitat. Tot i tenir un estil artístic infantil, despertarà la nostàlgia als adults, perquè gairebé 170 dels 300 bots que cal rescatar són personatges de jocs que han sortit per l'univers de consoles de Sony: *God of War*, *Uncharted*, *The Last of Us*, *Resident Evil*... La saga només té dos jocs previs com a targeta de presentació que no van tenir una gran repercussió: *Astro Bot Rescue Mission VR* (2018) de realitat virtual per PS VR i la demo d'*Astro's Playroom* (2020) per la PS5. Amb la tercera entrega, el simpàtic robot s'ha convertit ja en la mascota no oficial de Sony per davant de Crash Bandicoot, Spyro o Jak and Daxter. Un honor desbancar aquests colossos de les plataformes. Llarga vida a Astro Bot.

Plataformes:
PS5

Gènere:
Plataformes

Idioma textos:
Castellà

Idioma veus:
No en té

Format/Preu: Físic i Digital:
69,99 euros

Desenvolupador i distribuïdor:
Team Asobi (Sony) i Sony Interactive Entertainment

INSTITUT ABAT OLIBA

MATRÍCULA OBERTA

www.insabatoiliba.cat
t. 972 70 11 50 • e-mail: b7005704@xtec.cat

Som la teva opció!

BARRIACS Escalada Esports d'hivern Muntanya Miliana

LIBERISLIBER

Festival i fira de l'edició independent

Besalú, 5 i 6 d'octubre 2024

#liberisliber2024
WWW.LIBERISLIBER.COM

"Perquè hi ha llibres fets per a un lector i lectors fets per a un llibre que mereixen totes les oportunitats del món per trobar-se"

Amb el suport de: Ajuntament de Besalú, Generalitat de Catalunya Departament de Cultura, Diputació de Girona